

על מרעה זרוע לחורף לפרות חולבות

הפרות היו יוצאות למרעה בשעות 9-8 בבוקר ושהו בו כשעתיים וחצי, כשהאכילה ממש נמ" שכה במשך שעה וחצי בערך. לאחר שהוצאו למרעה שוקת עם מי-שתיה, נתארכה האכילה ב- $\frac{3}{4}$ שעה. ערכנו גישושים לגבי מועדי הגשת התערובת — לפני היציאה למרעה, או לאחר שוב הפרות מהמרעה — ונוכחנו שמטעמי נוחיות בסי- דרי העבודה אפשר להגיש את המ"מ לפני הרעיה, מבלי שהדבר יפגע בתיאבונן של הבהי- מות לאכול מנות מלאות של ירק המרעה.

רועה, רכוב על סוס, היה יוצא עם העדר ונוהג בבהמות שלא יתפזרו על פני שטח רחב מדי; היה באפשרותו להשתלט יפה על 150 פרות ועגלות ולהדריכן ללחוך את הירק בצורה מסודרת. לאחר אכילה במשך שעה, הוא היה אוסף את הבהמות אל שוקת המים ומניח לתן לרבץ שעה קלה. אחר כך היה מחזיר את העדר למרעה לשעה וחצי. הואיל והקפדנו על רעיה מתוכננת ומסודרת הצלחנו לנצל את השטח פעמיים. תודות להתחדשות טובה של הצמחיה.

כשהעדר היה חוזר מהמרעה, היינו מפרקים אותו לקבוצותיו — לסככות ולחצרות, המיועדות לכל קבוצה; כל הבהמות היו רובצות מיד לנות ולהעלות גרה ולא ניגשו כלל לאיבוסים שהיו מלאים תלתן; רק אחרי חליבת-צהריים היו אוכלות את התלתן.

בשנה שעברה נמשכה עונת הרעיה כחודשיים וחצי, מאמצע דצמבר עד תחילת מארס; נאלצנו להפסיק אז את הרעיה בגלל הפסקת הגשמים והשתבלות מוקדמת.

בבואי לסכם את ההתרשמויות שלנו מהמרעה החורפית, יש באפשרותי להעיר על אי-אלו נקר דות עיקריות כדלקמן:

1. הפרות אכלו בתיאבון רב את ירק-השעורה במרעה ואספו בשעתיים וחצי מ-2 עד 3 יחידות מזון.
2. לא חלה שום הפסקה במספוא עסיסי-ירוק לבהמות, למרות ימי הגשם, בהם לא יכולנו לקצור;
3. ההזנה במרעה העלתה בשיעור ניכר את

בעיה זו של מרעה חורפית זרוע, שמתחבטים בה שנים על שנים וטרם הגיעו בה למסקנות ברורות, עמדה אצלנו בשנה שעברה במבחן. אינני בא לפסוק הלכות, אולם יש ברצוני לספר על הניסיון ולסכם את המסקנות שהובאו בחשבון בשעת קביעת תכניות ייצור המספוא בבעל ובי- שלחין לקראת שנה זו.

בעבר היה נוהג במשקנו (גירים) להוציא בעונת החורף את הפרות למרעה שעורה. היו שנים, בהן היו יוצאות הפרות למרעה פעמיים ביום לחלקות שהיו מרוחקות כ-4 קילומטר מהרפת ואף על פי שמומחים הביעו חששות, הרי למעשה נוכחנו שתנובת הפרות גדלה בשיעורים ניכרים בחודשי הרעיה לעומת אותם החודשים, בשנים שלא קיימנו רעיה. ברור איפוא שמאמץ ההליכה למרעה לא הויק לפרות כלל וכלל.

עקב סיבות שונות, שעיקרן — בצורת, חילופי מרכיבים בענף ועוד, חדלנו מהמרעה ונהגנו כביתר המשקים בסביבה, כלומר — היינו מבי- אים את המספוא הירוק לאיבוס, קצור או מקוצץ. אחרי החורף הגשום בשנת 1963/64 החלטנו להתחיל שוב ברעיה וזרענו שעורה (14 ק"ג לדונם) על שטח שולי בן 300 דונם, שבקירבת הרפת.

בשנה שעברה, בה נתאחרו במקצת הגשמים, אבל חלוקתם היתה מצויינת, נבטת צמחיית המרעה (השעורה) מיד לאחר הגשמים הראשון- נים וכעבור חודש אפשר היה להתחיל ברעיה. באותה עונה התבססה האספקה לפרות על תלתן מזריעת סתיו, קליפות הדורים ושחת. לכאורה, תפריט מזון כזה לא חייב אותנו להוציא את העדר למרעה, ובכל זאת עשינו זאת. תוך יומיים- שלושה התרגלו הפרות למשטר המרעה וכעבור שבוע הוצאנו גם את העגלות לרעיה. כיוון שהבהמות התרגלו לצרוך כמויות גדולות של ירק במרעה, נוצרו עודפים של תלתן וקליפות והוח- לט להפסיק את השימוש בקליפות. על אף מחירו הנזח של מספוא זה, מנת המספוא הצ- טרפה איפוא מהירק שבמרעה, תלתן, ושחת או קש — לצורך הספקת תאית ומניעת שלשול.

התנובה, בהשוואה לאותה עונה בעבר, ללא מרעה;

4. התבלטה ירידה קלה במתכונת השומן בעונת הרעיה;

5. הקלת רבה חלה בעיקוב אחר התייחמויות הפרות; הרושם שלנו הוא שבמרעה גילינו מספר רב יותר של מקרי תאנה מאשר בחצרות;

6. מחיר יחידת המזון במרעה היה 12-13 אגורות, ויש לראותו כנמוך בהרבה ממחיר יחידת מזון, המוגשת באיבוס;

7. שהיית הפרות במשך כ-3 שעות במרעה איפשרה לנו חיסכון ניכר בחומרי ריפוד.

לאור העובדות הנ"ל צימצמנו לקראת תשכ"ו את אספקת התלתן בחודשי החורף עד ל-50% מהמקובל בעבר. הודות לכך נוכל לחסוך מ"הש" קייה בגידול התלתן ולהשתמש בהם בגידולים אחרים. דבר זה חשיב במיוחד בתנאינו או כיוון שכמויות המים, העומדות לרשותנו בחודשי

אוקטובר-נובמבר, הן מצומצמות מאוד.

השנה או זורעים 300-400 דונם מרעה שעור

רה. אם הגשמים יתאחרו, ננביט את השעורה בהשקיית-עזר והננו מקווים שהפרות תוכלנה לרעות מסוף דצמבר עד אמצע מארס. בשעת הצורך, נשקה את השטח גם בסוף החורף כדי להאריך את עונת הרעיה. האספקה תתבסס איפוא על מרעה-שעורה. קליפות, תחמיץ ושחת. כן נזרע על שטח מסויים שיכולת-שועל, שתשמש לנו כעין ביטוח למקרה של בצורת מוחלטת, או צרות אחרות בלתי נראות מראש. בדרך זו הננו מקווים להוזיל בהרבה את האספקה לעדר וגם נחסוך מים יקרים.

בסיימי את דברי, עלי לחזור ולציין שלעת-עתה התכנית הנ"ל היא בגדר ניסיון, והיא טרם עמדה במבחן כל התנאים, אולם אוס אנן מלאי-תקוה שהשנה יסופקו לנו הוכחות נוספות שיאשרו את ממשות תכנית הזנה זו בעונת החורף.

נירים, דצמבר 1965

יוסי חסין

ליוחנן האוזמן, שלום!

באתי לכנס הרפתנים במדרשת רופין וחיכיתי לשוא להודמנות להשמיע את דגתי, המייצגת גם דעת רבים, כי היומן החדש יהוצע על ידכם החטיא את מטרתו; במקום להביא ליתר נוחיות ולייעול ברישום הוא יביא לסירבול ולחוסר נוחיות. נתרשמתי שהרדיפה אחר מהפכנות, היא היא שהביאה עימה את המכשלה. לדעתי, ולא רק לדעתי אני בלבד, אפשר היה להסתפק בשיפורים ביומן הישן, להשאירו בפורמאט הקיים, ואז היה מצוי בידינו יומן אידיאלי ממש.

יש לי הצעה ליומן רפת מתוקן, שיתבסס על היומן הישן, על הדפים של מינהל ההדרכה, ועל כמה רעיונות מקוריים משלי. מובן מאליו שדרוש זמן כדי לעבד הצעה זו ולהגיש ליומן ולביקורת. נא, תודיעני אם כדאי לעשות זאת; אולי לקראת השנה הבאה?

בכל אופן אבקשך לשלוח לי את יומן הרפת הישן, כי אני רואה בו את הרע במיעוטו.

קיבוץ ראש-הנקרה, נוב' 65

תשובה לגיל לבני:

ח. נ.

לצערי לא היתה אפשרות לקיים דיון במדרשה וכוונתנו היתה לברר כל השאלות בכנסים איזוריים; אולם תכנית זו לא נתגשמה מחמת קוצר-זמן.

לעצם ההצעה לשנות את היומן אין טעם להתנגד, כיון שגם לדעתך זקוק היה היומן הישן לתוספות ולתיקונים. למעשה גם לא ניהלו במשקים רבים את היומן, וכל הרשימות היו מרוכזות כאילו "בראשו" של רכז הענף, בפנקסי-עזר שונים, ברשימות על הקירות וכדומה. קשה היה למצוא שני משקים בהם מתנהל הרישום באותה שיטה. ממילא היה הכרח ב"מהפכה", כפי שאתה מתבטא.

אודה, שאין אני רואה ביומן החדש את הטופס האידיאלי שדרוש לנו. יש להתייחס אליו כלגישוש ראשון בגיבוש יומן משוכלל, שיענה על כל הדרישות. בחיבורו של היומן ובתיכנונו הושקעה עבודה רבה ע"י אנשי המשרד לייעול, ע"י בוקרים וע"י זאב ארגון מהברית.

אותו צוות שעיבד את ההצעה ליומן החדש, אשר בראשו עומד הח' זאב גל מעין-המפרץ, עוקב אחר הרישומים, ויהיה זה רצוי שתבוא איתו בדברים ותציע את תיקוניך. כל עזרה שתוגש לצוות זה, רצויה מאוד.

בב"ח

יוחנן האוזמן